

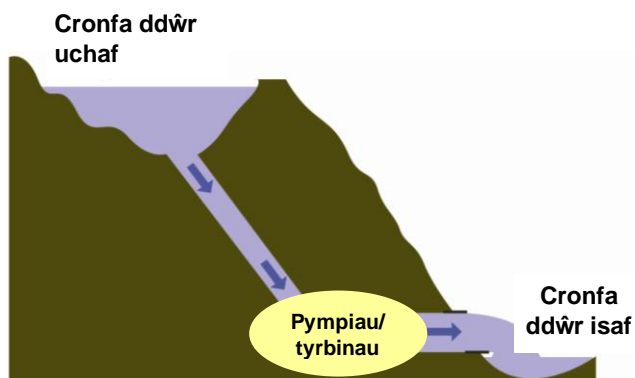

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Gorsaf bŵer neu beidio?

Daw'r erthygl ganlynol o wybodaeth mewn llenyddiaeth sy'n cael ei harddangos yn safle Dinorwig, Gogledd Cymru.

Adeiladwyd Mynydd Gwefru rhwng 1976 a 1982 yn Ninorwig, Gogledd Cymru – cynllun enfawr i ddarparu ynni ar fyr rybudd sy'n bwydo i mewn i'r Grid Cenedlaethol. Cafodd y cynllun ei adeiladu yn hen chwarel llechwedd Dinorwig. Er mwyn gwarchod harddwch naturiol Parc Cenedlaethol Eryri, mae'r cynllun wedi'i leoli yng nghrombil mynydd Elidir Fawr, y tu mewn i dwyneli a cheudyllau. Dyma pam nad oes llawer i'w weld yma wrth i chi yrru heibio, oherwydd mae'r rhan fwyaf ohono yng nghrombil y mynydd. Mae dŵr yn cael ei bwmpio i'r gronfa ddŵr uchaf yn y nos, pan fydd y galw am drydan ar draws y wlad yn isel.

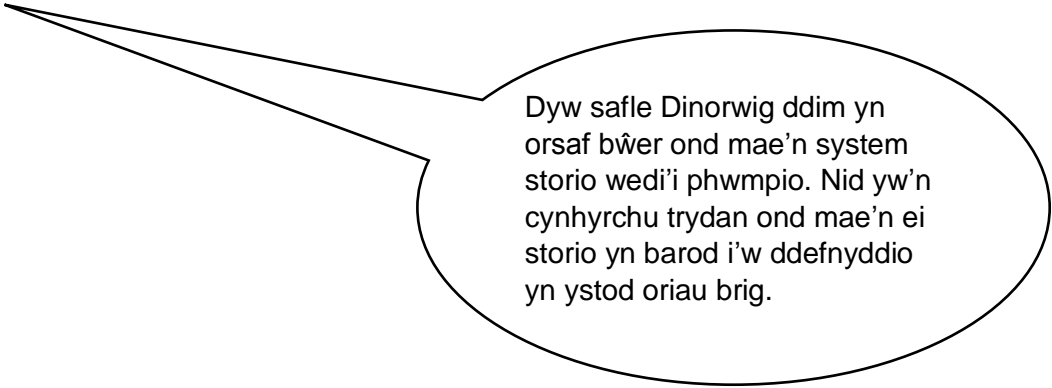
Os oes **galw sydyn am bŵer**, mae'r 'prif gatiâu' (tapiau mawr) yn cael eu hagor ac mae dŵr yn rhuthro i lawr y twneli i yrru'r tyrbinau, sy'n gyrru'r generaduron pwerus.

Yna mae'r dŵr yn casglu yn y gronfa ddŵr ar y gwaelod, yn barod i'w bwmpio'n ôl i fyny yn ddiweddarach pan fydd y galw am drydan yn isel eto.

Dinorwig sydd â'r 'amser ymateb' cyflymaf ar gyfer unrhyw gynllun o'r fath yn y byd. Gall ddarparu 1,320 MegaWat mewn 12 eiliad. Mae hynny'n dipyn o baneidiau o de! Mae effeithlonrwydd y safle rhwng 70% a 75%.

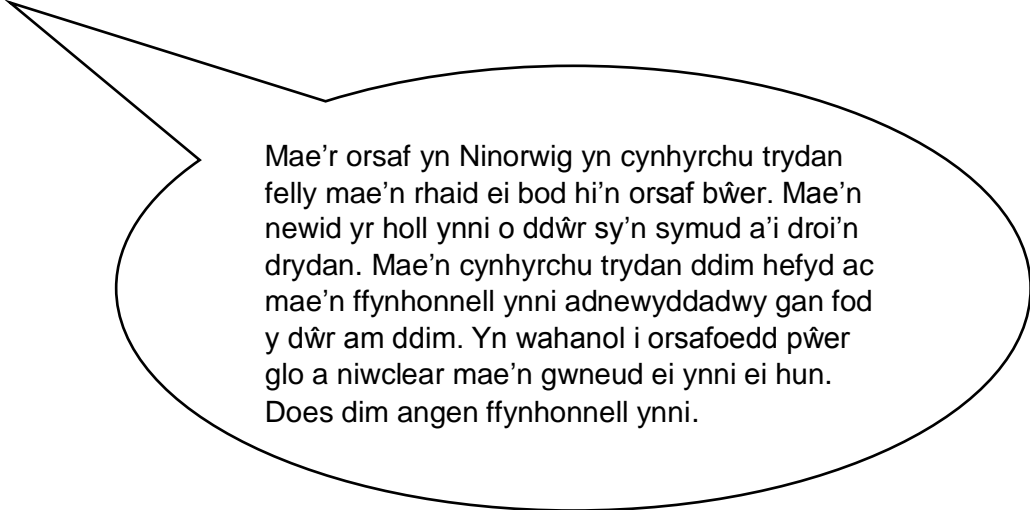
Tasg 1

Mae Siân yn dweud:

Dyw safle Dinorwig ddim yn orsaf bŵer ond mae'n system storio wedi'i phwmpio. Nid yw'n cynhyrchu trydan ond mae'n ei storio yn barod i'w ddefnyddio yn ystod oriau brig.

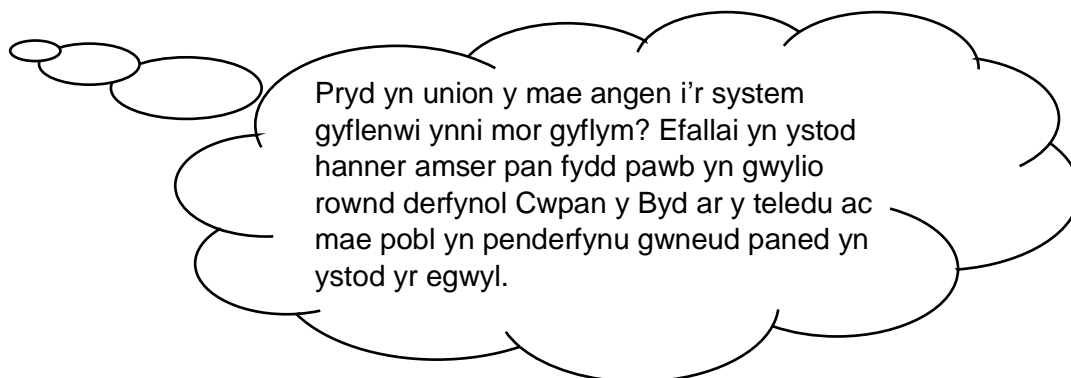
Mae Rhodri yn dweud:

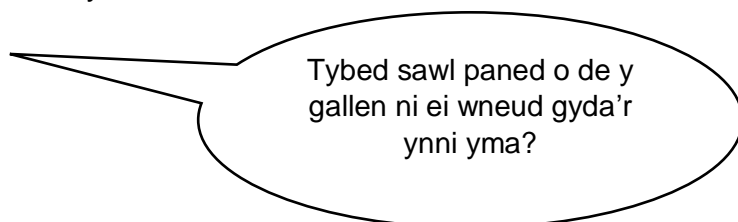
Mae'r orsaf yn Ninorwig yn cynhyrchu trydan felly mae'n rhaid ei bod hi'n orsaf bŵer. Mae'n newid yr holl ynni o ddŵr sy'n symud a'i droi'n drydan. Mae'n cynhyrchu trydan ddim hefyd ac mae'n ffynhonnell ynni adnewyddadwy gan fod y dŵr am ddim. Yn wahanol i orsafoedd pŵer glo a niwclear mae'n gwneud ei ynni ei hun. Does dim angen ffynhonnell ynni.

Tasg 2

Mae Siân yn meddwl:

Mae Rhodri yn dweud:

Mae Rhodri a Siân yn dechrau ymchwilio i'r honiad yn yr wybodaeth:

'... mae'n gallu darparu 1,320 MegaWat mewn 12 eiliad. Mae hynny'n dipyn o baneidiau o de!'

Maen nhw'n dechrau defnyddio tegell, gyda graddfa bŵer o 3,000W a digon o ddŵr i wneud 10 paned o de.

Sut byddan nhw'n gweithio allan sawl paned o de y gallan nhw ei wneud?

Pa mor gywir yw'r brasamcan a beth allai achosi i'w gwerth fod naill ai'n rhy uchel neu'n rhy isel?